
Tre systrar: Tanja Muravskaja
på Tensta konsthall
5.2–22.4 2019

Norra Sidan

Tensta konsthall

Tre systrar: Tanja Muravskaja
Videoinstallation på två skärmar, ca 15
resp ca 20 min.
på Tensta konsthall
5.2–22.4 2019

Under vårvintern visas ett ljud-video-
verk av konstnären Tanja Muravskaja
(Tallinn) i konsthallens receptionsgal-
leri. På två separata skärmar syns två
kvinnor, en på varje skärm i frontal
position, med blicken vänd åt betrak-
taren. Båda verkar vara i tjugoårsål-
dern, och har lika allvarliga ansiktsut-
tryck. Ansiktsdragen är ganska lika
och att döma av verkets titel kan man
sluta sig till att de är systrar (i själva
verket är de kusiner, men på ukrainska
använder man samma ord för syster
och kusin). I filmerna, ställda i vinkel
mot varandra, redogör kvinnorna på
ryska för sina respektive uppfattningar
om den politiska situationen och var
de själva placerar sig i den. Den ena
kvinnan bor i Kiev och har tagit ställning
för protesten, i vilken sympatisörer
samlats på Maidan-torget för att göra
motstånd mot Rysslands inblandning i
det som många upplever är en repres-
siv reaktion mot Ukrainas strävan efter
självständighet. Hon berättar om hur
hon själv valt att delta med sin närvaro
och hur hon motiverar sin bild av
motståndarsidans uppfattning som hon
menar är ett resultat av propaganda.
I den andra filmen berättar den andra
kvinnan på motsvarande sätt om sin
syn på systemens engagemang som hon
är mycket kritisk till. Även hon menar
att proteströrelsen är korrumpierad av
vinklad information och destruktiva
krafter. Ingen av systrarna bemöts eller
avbryts, utan redogör ostört under
15–20 minuter för sin uppfattning om
sakernas tillstånd. Den tredje "system"
utgörs av konstnären själv, den neu-
trala och lyssnande. Titeln *Tre systrar*
refererar förstås till Anton Tjechovs
drama från 1900 med samma namn.

Det var hösten 2013 som Kievborna
samlades på det så kallade Självstän-
dighetstorhet i protest mot ett ute-
blivet avtal som skulle ha gjort Ukraina
mer självständigt i förhållande till
Ryssland. Protesterna ledde snart till

upplopp som eskalerade till samman-
drabbningar med flera dödsoffer. I
Ukraina lever sedan flera generationer
en ukrainskspråkig och en ryskspråkig
befolkning. Människor har levt i sämja
om än segregerat. Händelseutvecklin-
gen förändrade emellertid det relativa
lugnet och i sin videoinstallation har
konstnären Tanja Muravskaja, som
själv är ryskspråkig, genom intervjuer
med sina egna nära släktingar uppen-
barar de subtila sprickor som uppstått
familjer och släktingar emellan. De
stora politiska händelserna har inte
bara rubbat en relativ harmoni mellan
länder, de har också lyckats skada det
som förväntas vara samhällets star-
kaste band – det mellan syskon.

Tanja Muravskaja har uppmärksammat
hur konflikten i östra Ukraina har
kommit att påverka släkt- och
familjerelationer med utgångspunkt
från sin egen familj – vissa familje-
medlemmar bosatta i Ukraina,
och andra bosatta i Ryssland och
Estland, efter att ha flyttat dit under
Sovjettiden. Med sin film visar hon
hur Euromajdan har kommit att
politisera familjerelationer, genom att
synliggöra skilda existerande politiska
intressen inom familjen och på så sätt
befästa konflikten. I sitt verk ställer
Muravskaja djupt mänskliga och
eviga frågor, såsom: Vad är orsaken
bakom att fientlighet uppstår mellan
familjemedlemmar och släktingar?

Samtal mellan Tanja Muravskaja och Paulina Sokolow

Paulina Sokolow: Hur fick du idén till videoverket?

Tanja Muravskaja: När konflikten inleddes i slutet av 2013 och fortsatte att pågå 2014, blev jag vittne till alla de konflikter som fanns mellan min familj och den släkt som bor i Ukraina, Ryssland och Finland. Vi som inte tillhörde den yngsta vuxengenerationen insåg att de som är i 25-årsåldern har väldigt polariserade åsikter. Vi hade vitt skilda perspektiv på det som skedde. Vid större släktsammankomster brukar vår familj träffas hemma hos min mormor som bor i Ukraina och det var då som vi insåg att de politiska frågorna intog en central plats på ett sätt som de aldrig gjort förut. Och att det berodde på den yngre generationen. Den äldre generationen tog betydligt lättare på saken, visa av erfarenhet från tidigare tiders politiska härjningar med olika makthavare. En av mina systrar (som egentligen är en kusin) valde att bli aktivist på Maidan, alltså det stora torget i Kiev, vilket landade som en smärre bomb. För mig blev det uppenbart att även skolsystemet blivit polariserat och att utbildning uppenbarligen formar unga människor på ett avgörande sätt. I Ukraina är skolsystemet nationalistiskt. Jag ville prova lite olika idéer för att visa den här konflikten och det här blev den rätta visuella formen för mig. Det blev monologer som bygger på en intervju. Jag är alltså den tredje systemen, men för att hålla det mer neutralt och återhållet med mig som lyssnare, så klippte jag bort mina frågor och gjorde det till obrutna monologer.

PS: Du intervjuade systrarna, var det något i deras svar som förvånade dig eller var det förväntade svar?

TM: Jag är glad över att de var så ärliga och att de förklarade sin ståndpunkt på ett öppet och direkt sätt som blev tydligt och bra för min video. Men samtidigt insåg jag i vilken grad folk blir produkter av de system som

de befinner sig i. Vi befinner oss som i bubblor. Som utomstående kan jag inte se det från det ukrainska sättet och inte heller det ryska, eftersom jag får min information från europeisk media. I mina öron låter deras ord exakt som det låter på TV. Som propaganda-TV. Fraserna och förklaringsmodellerna var väldigt klichéartade och känslomässiga. Man vill vara oberoende och dina känslor gör att de söker belegg för din syn i omvärlden och då formas ens egna idéer lätt av medias manipulerade bild. Just det här blev jag alltså vittne till där hos min mormor. Det blev en signal för mig själv också. Verket blev en lektion även för mig, att bli mer försiktig med vad jag hör och läser. Det är ju samma med en plats som Tensta, som också är en sorts parallell mediekonstruktion.

PS: Du är utbildad journalist och är uppenbarligen intresserad av människor och politiska skeenden. Minns du hur och vid vilket skede du växlade om till konst istället och varför?

TM: Någon gång i slutet av nittioalet var det som det plötsligt gick upp för mig att ryskan, mitt modersmål, hade gått från att vara ett språk för över hundra miljoner människor, till en liten grupp på runt 300 000. Den ryskspråkiga gruppen hade krympt dramatiskt. Det tog lite tid att inse att efter Estlands självständighet blev användningsområdet för mitt första språk allt mindre. Så jag började analysera situationen, vilket ledde mig till att börja ta bilder istället för att berätta en historia med ord. Bilder kan förstås av många fler människor. Jag insåg att min journalistiska metod måste bli annorlunda. Så jag sökte till konsthögskolan i Tallinn med mina fotografier.

PS: Verkets titel refererar uppenbarligen till Anton Tjechovs pjäs från 1900 och som handlar det om tre överklasssystrar och deras liv som inte blir som de tänkt på grund av olika förändringar i samhället. Vilka paralleller till ditt verk tänker du på eller skulle du vilja lyfta fram?

TM: Det är en kvinnlig gemenskap som är fri och uppriktig. Systerskapet kan stå som modell för ett sådant rum. Nu för tiden är familjer så små, med ett eller två barn. Men de här är nära kusiner, det är en sorts familj, viktiga enheter. Det handlar givetvis också om kvinnogemenskap. Den stora världen som får plats i ett intimt rum som kvinnliga relationer traditionellt associeras med.

PS: Systrarna verkar hålla av och respektera varandra. Ändå framträder en skriande misstro mot den andras informationskällor och källkritik. Vad tror du att det beror på?

TM: Intervjuerna är gjorda när konflikten pågick som värst. Idag skulle nog deras respektive hållning till det hela vara betydligt mer avslappnad och de skulle troligen le åt de starka känslor de hyste på den tiden. Relationen mellan dem är mycket bättre. Inte minst på grund av det här verket! De kände sig nöjda med att få redogöra för sin bild av det hela och framföra det för den andra systemen. De kände sig också sedda av mig och tyckte om uppmärksamheten de fick. Att de blev lyssnade på. Det var därför jag valde att göra två separata filmer. Var och en ger sin bild utan att bli avbruten med motfrågor.

PS: På sista tiden har du också intresserat dig för den militära närvaron i Estland. Kan du berätta mer om det?

TM: Jag har precis publicerat en bok med porträtt av estniska soldater på en militärbas, ett verk på uppdrag av curatoren Katerina Gregos för utställningen *The State Is Not a Work of Art* (Tallinn Art Hall, Tallinn, Estonia, 2018) som handlar om trygghet, identitetsbyggande och nationalism. Jag tog dels bilder på amerikanska soldater som arbetar för Nato och dels på unga flickor och pojkar som deltar i en sorts söndagsskola eller scout-skola, som en militärskola för barn. Flickorna får träning i traditionellt kvinnliga förmågor som att vårda skadade soldater. Och pojkarna, som är mellan sex och arton år, får öva på nästan exakt samma saker som vuxna soldater. Allt

utom vapen. Samtidigt ingår historieundervisning. Jag vill förstå hur estnisk identitet byggts upp sedan självständigheten. Allt det här finansieras av regeringen.

PS: Vilka andra projekt arbetar du med just nu?

Kumu Art Museun i Tallinn öppnar en utställning i maj i år med ett projekt som handlar om den estniska författaren Friedebert Tuglas (1886 – 1971), som blev hårt åtgången av både den förrevolutionära och den sovjetiska tidens maktavare. Hans trädgård invid hans hem blev inte bara en tillflyktsort. Jag tolkar hans idoga trädgårdsarbete som en protesthandling med ett budskap. Min undersökning handlar om att det kanske finns relevans i den här typen av aktivism även idag.

Självpresentation

Tanja Muravskaja är född 1978 i Pärna, Estland och bor och arbetar i Tallinn. Hon har studerat foto vid Estonian Academy 2002–2010 och vid University of Westminster 2004–2005, varefter hon började en utbildning inom journalistik på universitetet i Tallinn. Hennes konst började få uppmärksamhet i Estland under senare delen av 2000-talet i samband med en separatutställning med fotografiska porträtt som behandlade (ny) nationalism. Många av Muravskajas verk sätter fokus på den typ av konflikter som i första hand drivs fram av en förbittring med nationalistiska förtecken och som dras till orimlighetens gräns genom att underblåsas av patriotisk stolthet i "det nya" Estlands moderna historia. Konstnären strävar efter att analysera och förstå den nya estiska identiteten i ett land som består av flera olika etniciteter. Muravskaja liknar sin roll som samtida konstnär vid rollen som en utomstående iakttagare, ett vittne. Samtidigt undersöker hon de politiska konflikterna utifrån ett personligt perspektiv, så som estniskfödd, rysktalande person av ukrainsk härkomst. Hennes verk finns representerade på Kumu Art Museum och Tartu Art Museum. Muravskaja är mottagare av Köler Prize 2018 Grand Prix, som samtidigt även gavs till konstnären Anna Škodenko på Contemporary Art Museum of Estonia.

Torsdagar och lördagar, 14:00
Allmän visning av aktuella utställningar.

Torsdag 21.2, 14:00–15:00
Konstnärspresentation
Tanja Muravskaja om Tre systrar.

Tensta konsthalls personal

Cecilia Widenheim

chef

Didem Yildirim

produktionskoordinator

Fahyma Alnablsi

reception och Språkcaféet

Fredda Berg

värd

Hanna Nordell

producent

Henny Josefsson

värd

Makda Embaie

assistent

Muna Al Yaqoobi

assistent Kvinnocaféet

Nawroz Zakholy

assistent

Paulina Sokolow

kommunikationsansvarig

Rasmus Sjöbeck

värd

Praktikanter

Alba Lindblad

Ella Saar

Leila Taalbi

Ockie Basgül Dogan

Installation

Didem Yildirim

Johan Wahlgren